

Educant

en

Igualtat

Guia per a joves
de secundària

Reflexions, preguntes i històries

Educant en Igualtat. Guia per a joves de secundària

Un programa realitzat per FETE UGT en col·laboració amb l'Instituto de la Mujer i el Ministerio de Igualdad

Autors:

Inés Campillo Poza

Elia Villate Ruano

FETE-UGT

Amb la col·laboració de l'Instituto de la Mujer

Basat en els textos de:

Coeducación: dos sexos en un solo mundo

Graciela Hernández Morales

Mª Jesús Cerviño Saavedra

ITE (Ministerio de Educación)

Instituto de la Mujer (Ministerio de Igualdad)

Madrid, 2009

Il·lustracions: Mónica Carretero

Traducció: Jordi Amengual Dolç

Coordinació de l'edició: Sendra Ros Escanez

Índex

Presentació	5
Què entenem per igualtat entre dones i homes?	9
La història dels drets de les dones	12
Com decidir el meu projecte de vida sense caure en trampes sexistes	16
Habitant feliçment en els nostres cossos	20
Aprendre a estimar bé	22
Tu pots contribuir a construir relacions lliures de violència contra les dones	25
Una habitació pròpia i un espai per a la responsabilitat compartida	28
Per què és important parlar amb un llenguatge inclusiu i no sexista	32
Lleis per a la igualtat	35
Dones que van deixar empremta en la història	38
Les dones en el món i els Objectius del Mil·lenni	42

Presentació

En molts moments de la història, les dones i els homes han transitat per diferents camins.

Si ho recordeu, en algunes cultures es van assignar a les dones les funcions que estaven relacionades amb l'àmbit familiar i domèstic. Per contra, els homes s'ocupaven d'assumptes considerats més importants, qüestions que concernien a l'àmbit públic —com ara el govern, la filosofia, la ciència, la llei ... — o la guerra. Un exemple d'aquesta dualitat el trobem en la cultura occidental, per exemple en la Grècia clàssica, on s'identificava l'home amb la civilització, la raó i l'ordre, mentre que la dona era relacionada amb la natura, l'emoció i el caos, causa per la qual —també per preservar l'ordre de la família i la societat—, es creia convenient que les dones estiguessin sotmeses a la tutela dels homes.

Per aconseguir-ho, en molts pobles i durant molt temps es van crear regles, lleis, tradicions i ensenyaments que dictaven el destí de les dones, limitant la seva llibertat, drets i autonomia.

Al nostre Estat, molt recentment, la democràcia ha contribuït que aquest temps quedés enrere. El moviment feminista va aconseguir conquestes fonamentals en la reivindicació dels drets de les dones, que aviat van ser assumits pel conjunt de la societat. Es derogaren les lleis que situaven les dones com a menors d'edat, necessitant el permís del marit o el pare per a qualsevol activitat, com obrir un compte bancari, vendre una propietat, aconseguir la custòdia de les filles i fills o fins i tot treballar. Es van començar a prendre mesures per evitar la discriminació i l'exclusió de les dones en tots els àmbits de la societat. Nens i nenes van començar a anar junts a les aules, estudiant i aprenent a relacionar-se amb els mateixos drets. Les dones es van incorporar al treball remunerat i van deixar de ser una excepció en espais com el Parlament, la universitat, els sindicats o l'àmbit jurídic. Es va començar a parlar del cost que tenia el treball que tradicionalment havien realitzat les dones a la llar i la família, així com la importància de compartir les tasques de la llar, la cura i l'atenció a les persones. Es va obrir un important debat sobre els drets sexuals i reproductius. El divorci va ser legalitzat. El maltractament cap a les dones va deixar de ser un assumpte privat per convertir-se en un delictes penat per la llei i una preocupació del conjunt de la societat.

Avui, més de tres dècades després de l'aprovació de la Constitució espanyola, vivim en un Estat amb un marc legislatiu basat en la igualtat entre dones i homes.

Si bé no tot està resolt, ja que durant segles, de generació en generació, s'han anat transmetent unes regles que, encara que suavitzades pel temps, segueixen dictant una part molt important del que som i del que hem de ser i influint en les relacions i en les opcions que prenem, les dones i els homes d'avui podem desafiar els vells prejudicis i decidir la nostra vida en igualtat, rebel·lant-nos contra qualsevol forma de discriminació.

Avui és temps de reflexionar sobre el passat, recordant les dones que al llarg de la història es van revoltar contra un destí injust, lluitant pels seus drets, contribuint al desenvolupament de la humanitat.

Avui és important revisar els estereotips, repensar i optar per nous models de ser dona i de ser home, relacionant-nos des del respecte, la responsabilitat compartida i el reconeixement mutu.

Avui hem après que la igualtat ens beneficia a totes i a tots, perquè tan valuós com el que passa al món públic és el que cada dia passa en l'àmbit familiar i personal. La igualtat ens enriqueix, perquè podem desenvolupar amb més llibertat i més autonomia totes les facetes de la vida, sense restriccions pel fet de ser dona o home ...

Avui sabem que la igualtat és imprescindible per al benestar dels pobles, perquè sense la plena participació de la meitat de la població, les dones, és impossible aconseguir un món més just, solidari, sostenible i en pau.

La igualtat ens enriqueix,
perquè podem
desenvolupar amb més
llibertat i més autonomia
totes les facetes de la
vida, sense restriccions
pel fet de ser dona
o home ... ””

I avui és temps per a que totes i tots actuem conjuntament per contribuir de forma solidària i responsable que aquest temps i aquest món en què vivim s'acostin una mica més al que somiem.

Et convidem a llegir aquesta guia on et contarem algunes de les claus que necessites per entendre per què el teu compromís amb la igualtat és imprescindible per a tu, per a les persones amb qui comparteixes la vida i per al conjunt de la humanitat, així com per valorar el procés que hem anat construint al llarg de la història i el camí que encara ens queda per recórrer. Intentarem explicar què significa la igualtat. Recordarem la història dels drets de les dones, per què és important l'amor basat en el respecte, com projectar la vida sense barreres sexistes, què passa amb les dones en el món, quines lleis s'han aprovat perquè la igualtat sigui efectiva o la importància d'anomenar a dones i a homes en el llenguatge.

Què entenem per igualtat entre dones i homes?

La paraula igualtat és un dels valors fonamentals de la Declaració Universal dels Drets Humans i un dels principis sobre els quals es defineix la nostra Constitució. És tan important que l'organització de la societat s'estableix des d'aquesta dimensió i, per tant, també de les nostres vides. Però no s'ha de confondre la paraula igualtat amb el fet que dones i homes siguem idèntics.

A vegades la paraula igualtat és interpretada de forma errònia, com si es tractés d'eliminar les diferències que existeixen entre les noies i els nois, fent que siguem idèntics o intentant que les noies siguin com els nois. Res més lluny de la realitat. Precisament la igualtat valora la diferència, que és una cosa natural en ella mateixa, però no la desigualtat, que significa injustícia, violència i dominació d'un sexe sobre un altre.

Cada persona és única i diferent, i és aquesta diversitat la que fa del món un lloc d'intercanvi i aprenentatge. Apostar per la igualtat no és negar les diferències que existeixen entre les noies i els nois, sinó donar-los el mateix valor i acabar amb la discriminació.

Quan parlem d'igualtat estem fent referència a una cosa tan ...

- ✎ Justa com ser tractades i tractats de la mateixa manera davant la llei.
- ✎ Important com poder participar amb les mateixes oportunitats en tots els àmbits de la societat.
- ✎ Imprescindible com no témer per la teva vida ni per la teva seguretat o la de les persones que estimes.
- ✎ Fonamental com no patir la discriminació o l'assetjament per qüestió de sexe.
- ✎ Valuosa com sentir l'autonomia i la llibertat.
- ✎ Complexa com ara construir relacions basades en el respecte.
- ✎ Sensata com compartir drets i obligacions en la vida personal, familiar, social i professional.
- ✎ Fonamental com reconèixer que dones i homes aportem valors, coneixements i unes experiències que hem heretat de segles d'història i que són imprescindibles per al desenvolupament de la humanitat.
- ✎ Interessant com descobrir que podem tornar a inventar i ser tot el que somiem sense sentir cap obstacle pel fet de ser dona o home.
- ✎ Especial com que tot ésser humà pugui desenvolupar tot el seu potencial afectiu, intel·lectual, artístic o físic.

De tot això estem parlant. De viure plenament reconeixent la nostra experiència, capacitat i valor, com a dones i homes.

Quan parlem d'igualtat estem parlant de viure plenament reconeixent la nostra experiència, capacitat i valor, com a dones i homes ”

La història dels drets de les dones

Al llarg de la història són moltes les dones que s'han rebel·lat, de manera individual o col·lectiva, davant d'una discriminació injusta que els impedia prendre decisions sobre les seves pròpies vides, participar en els assumptes d'Estat i fins atrevir-se a difondre els seus pensaments. Històries com les de Hatshepsut, la reina-faraona de la XVIII dinastia egípcia (1479-1457 aC); Elionor d'Aquitània (francesa, 1122-1204); Malinali (indígena d'Amèrica Central, 1503-1529); Florence Nightingale (anglesa, 1820-1910) o Clara Campoamor (espanyola, 1888-1972), són només algunes de les biografies que donen testimoni del coratge en la recerca de la justícia i la veritat. Sempre hi ha hagut dones que han donat testimoni que la llibertat femenina és possible i així ho han mostrat les trobadores, les beates, les beutats i les feministes de cada època.

Un dels moments emocionants de la revolta de les dones el trobem en la Revolució Francesa. Les dones debatien i discutien acaloradament sobre temes que avui ens continuen preocupant, com la necessitat de tenir una educació, l'autonomia, la violència a la llar i la prohibició de la prostitució. Als carrers, les dones parisenques protestaven per l'escassetat del pa i els alts preus dels aliments. L'agost de 1789, un mes després de la Presa de la *Bastilla*, l'Assemblea Nacional proclama la

Declaració dels Drets de l'Home i el Ciutadà. Els dies cinc i sis d'octubre de 1789, al voltant de sis mil dones parisenses van marxar cap a Versalles i van aconseguir traslladar al rei i la reina a París, des d'on els seria més difícil eludir els greus problemes del poble. I va ser tal l'activitat que van desenvolupar, que els comitès revolucionaris els van prohibir sortir de les cases sota el pretext que era perillós. Dos anys després, Olímpia de Gouges publicà una rèplica feminista, *Declaració dels Drets de la Dona i de la Ciutadana*, dels drets masculins recentment establerts. Però tots els esforços de les dones van acabar en aquest moment en una amarga derrota.

No obstant això, les reivindicacions feministes de la Revolució van ser represes per les sufragistes, encenent de nou la flama de la igualtat, que va córrer per tots els racons del món demanant el dret al vot per a les dones. Pensaven, no sense raó, que si aconseguien participar en les decisions polítiques a través del vot, podrien accedir al Parlament i, d'aquesta manera, canviar les lleis que les consideraven com a propietat legal dels seus marits i els impedia accedir a l'educació o a qualsevol professió que permetés la seva autonomia.

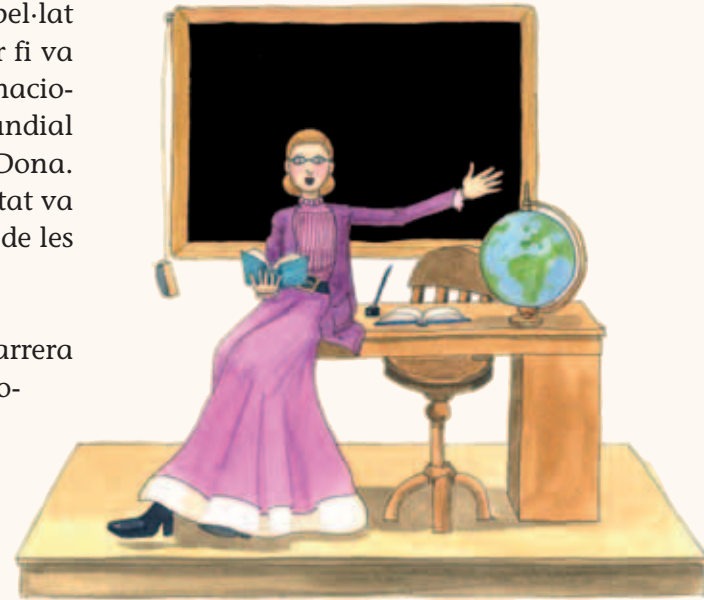
Però la història no s'acaba aquí. Després de la Segona Guerra Mundial, Simone de Beauvoir va escriure un llibre anomenat *El segon sexe*, on va afirmar: "La dona no neix, es fa", volent dir que la societat decideix com ha de ser una dona, no com ella vulgui, sinó com la societat li imposa ser. Penseu fins a quin punt era important aquesta afirmació!

Les dones pensaven que si aconseguien participar en les decisions polítiques a través del vot, podrien accedir al Parlament canviar les lleis que les consideraven com a propietat legal dels seus marits ”

Trencava amb la creença que la natura marca la forma de ser de la dona i de l'home i posa el pes en la cultura, que és qui els determina. Les reflexions de Simone de Beauvoir van ser un important referent per a les noves generacions: les filles de les dones que obtingueren el vot i els drets educatius després de la Segona Guerra Mundial iniciaren noves reivindicacions de les dones, considerant aspectes tan importants com el dret a controlar la seva maternitat, la participació política o la condemna de la violència masculina contra les dones.

Gràcies a milers de dones de tot el món que durant segles s'han rebel·lat davant d'una situació injusta, la igualtat entre dones i homes per fi va passar a formar part de l'agenda política tant nacional com internacional. Així, el 1975, l'ONU organitza a Mèxic la I Conferència Mundial sobre la Dona. Es declara aquest any l'Any Internacional de la Dona. D'aquesta I Conferència Mundial naixeria un pla d'acció: el resultat va ser la proclamació per l'Assemblea General de l'ONU del 'Dècada de les Nacions Unides per a la Dona' (1975-1985).

De llavors ençà hi ha hagut quatre conferències mundials. La darrera tingué lloc a Pequín, el 1995, on es declara que els drets de les dones són drets humans. La Carta de Compromisos aprovada a Pequín es va tornar a ratificar a Nova York l'any 2005 i se celebrà una pròxima conferència mundial el 2010.

La història de la lluita pels drets de les dones no ha acabat encara i el seu final encara està per escriure. Tot i que han passat més de cent anys des de les conquestes de les sufragistes, encara hi ha alguns països que no reconeixen a les dones ni tan sols el dret a votar o el de ser escollides en les eleccions (Programa de Nacions Unides per al Desenvolupament, PNUD: Informe de Desenvolupament Humà 2003). La història de les dones que tens al voltant i la teva pròpia, juntament amb la dels homes, són la història. Que res no quedi en l'oblit.

La història de la lluita pels drets de les dones no ha acabat encara i el seu final encara està per escriure. Ha alguns països que no reconeixen a les dones ni tan sols el dret a votar ”

Com decidir el meu projecte de vida sense caure en trampes sexistes

Construir un projecte de vida és aturar-se a reflexionar sobre allò que sóc i allò que m'interessa. És pensar quines activitats em fan sentir bé. Posar en joc les meves preferències, habilitats i capacitats per trobar la professió que un dia desenvoluparé. Entreveure com serà la meva vida afectiva i personal. Imaginar com viuré, amb qui i com viuré els dies...

Decidir un projecte de vida és dibuixar un mapa amb diferents rutes que ens porten als somnis que voldríem veure aconseguits, i ho anirem dissenyant a mesura que adquirim coneixements, experiències, referents i amistats amb les quals anem aprenent quines possibilitats tinc al meu abast i quines s'ajusten al que sóc.

En un passat no molt llunyà, el destí de les dones es traçava tot d'una en haver nascut, essent mínimes les opcions que la societat els permetia. Avui, vosaltres i nosaltres tenim l'oportunitat i la llibertat de triar entre les múltiples possibilitats que ens ofereix la vida en l'àmbit professional i personal. No obstant això, és important que reflexionem amb cura sobre les nostres eleccions. Tot i que actualment s'ha trencat la dicotomia espai privat per a les dones i espai públic per als homes,

Els estereotips pesen tant que arriben a determinar la visió que tenim d'altres persones i poden fer-nos creure que desitgem una cosa que no seria la nostra opció si pertanyés a l'altre sexe ”

segueixen existint referències socials heretades del passat que, en forma d'estereotips sexistes, ens encasellen en determinats models i influeixen poderosament en les nostres eleccions professionals i vitals, fent que no valorem que a la vida, tan important com tenir una professió, és gaudir d'una existència de relacions personals i socials en què apreciem les experiències, les cures i les tasques domèstiques que són necessàries per tenir una vida plena i harmònica.

Els estereotips pesen tant que arriben a determinar la visió que tenim d'altres persones i poden fer-nos creure que desitgem una cosa que no seria la nostra opció si pertanyés a l'altre sexe. Un exemple de com ens influeixen els estereotips el trobem en un recent estudi on es posa de manifest que la majoria de l'alumnat de secundària pensa que les nenes

són més femenines si estudien ciències de la salut o humanitats i els nens són més masculins si estudien batxillerat tecnològic¹.

Sabíeu que ... les nenes trieu majoritàriament aquelles professions que tenen a veure amb el rol de cura i els nenes us decanteu per treballs tècnics o relacionats amb el rol masculí? I que també majoritàriament són les dones les que demanen reducció de jornada i excedència per a la cura de familiars? I és que els estudis mostren que les nenes, quan imagineu com sereu d'aquí a uns anys, visualitzeu el treball, però també els afectes, la maternitat o les activitats que us agradaria realitzar, mentre que els nenes us centreu preferentment en els aspectes relacionats amb el treball professional i remunerat.

Les nenes, quan imagineu com sereu d'aquí a uns anys, visualitzeu el treball, però també els afectes, la maternitat o les activitats que us agradaria realitzar”

1. <http://www.educacion.es/cide/espanol/publicaciones/colecciones/investigacion/col101/col101pc.pdf>

Tens la possibilitat de ser qui vulguis ser i de construir creativament el teu propi projecte de vida. Per aconseguir-ho:

- 📎 Explora totes les possibilitats, adoptant una actitud crítica davant els estereotips que et diuen què s'espera d'una dona o d'un home. No oblidis ser realista i tenir en compte el context i les circumstàncies que t'envolten.
- 📎 Pren-te el teu temps per reflexionar sobre quines són les teves capacitats, expectatives, preferències i aptituds.
- 📎 Prepara't per exercir el teu treball, però també per als quefers que requereix la vida quotidiana i la convivència.
- 📎 Pensa en el teu futur integrant tant l'àmbit professional com el personal i familiar, així com la teva participació social i comunitària.
- 📎 Pregunta't cada dia quins són els teus desitjos i posa't mans en l'obra.

Habitant feliçment en els nostres cossos

Viure en igualtat suposa, entre d'altres coses, tenir la possibilitat de desenvolupar lliurement el nostre potencial físic i afectiu. El primer pas per a això és acceptar el nostre cos. Els cossos que apareixen quotidianament a les tanques publicitàries, a les revistes i a la televisió ens conviden a reproduir un model de bellesa molt limitat, en el qual no sembla haver-hi espai per a petites alçades entranyables, fabulosos nassos prominents, divines i grans orelles, interessants ulls enfonsats o sinuoses corbes. No obstant això, són precisament aquestes qualitats, que de vegades ens acomplexen, les que ens confereixen un atractiu especial, una bellesa singular i única. Penseu que, al vostre grup d'amigues i amics, rarament us fixeu o us enamoreu de les mateixes persones. Com deia un savi poeta uruguaià: "Cada cos té la seva harmonia i el seu desequilibri. En alguns casos la suma d'harmonies pot ser gairebé embafadora; en altres, el conjunt dels desequilibris resulta una mica millor que la bellesa".

Habitem un cos que, tot i que anirà passant per diferents fases i transformacions, ens acompanyarà tota la vida, per això és fonamental que aprenguem a acceptar-lo, a conèixer harmoniosament amb ell, a conèixer allò que li va bé o malament, allò que li produeix plaer, en definitiva,

a tenir-ne cura. Amics i amigues dels nostres cossos, viure còmodament en ells és una condició necessària no només per guanyar en naturalitat i atractiu, sinó per viure en igualtat i ser feliços.

Una cosa és comuna a tots els cossos: les possibilitats infinites de gaudi que ens brinden. Viviu un període de descobriment, d'experimentació, d'obertura i creixement afectiu y sexual, i per afrontar-lo és important que us desfeu de tots aquests "hauries de» que us acomplexen: "Hauria de ser més o menys...", "hauria d'agradar a aquest tipus de persona", "hauria de sentir això o allò altre", "hauria d'agradar-me això o allò altre", "hauria de fer això o allò altre...". L'únic "hauria" que heu d'acceptar és el que procedeixi d'una consideració acurada del que sincerament us va bé, no us perjudica ni perjudica a altres persones i us fa feliços. Per construir relacions en igualtat cal respectar allò que agrada a l'altra persona, allò que li ve de gust, li va bé i la fa feliç. De la mateixa manera, cal no perdre de vista que necessitem informar-nos i formar-nos perquè les relacions siguin alhora positives, saludables i responsables, i perquè puguin, així mateix, impedir conseqüències no desitjades.

Per tant, el coneixement del propi cos, la comunicació, unes bones dosis de respecte, estimar-nos com som, la formació i la informació, són els ingredients màgics per gaudir dels nostres cossos lliurement.

Nosaltres som cos, i gràcies a ell podem sentir la felicitat de viure la vida si el cuidem.

Per construir relacions en igualtat cal respectar allò que agrada a l'altra persona, allò que li ve de gust, li va bé i la fa feliç ””

Aprendre a estimar bé

Estimar és una d'aquelles capacitats intrínsecament humanes, i potser és la que totes i tots considerem més important, ja que té el poder de fer-nos feliços o fins i tot molt infeliços. El secret per a que ens faci feliços consisteix en aprendre a estimar bé. Potser us pregunteu: “És possible estimar malament?” Malauradament els contes, les pel·lícules, els mites amb els quals hem crescut ens han ensenyat un model d'amor basat en “prínceps blaus” i “belles dorments”, en “mitges taronges” i grans sacrificis. Si us pareu un moment a pensar, la “mitja taronja” implica que som éssers “a mitges” o inacabats fins que no trobem una parella que ens complementi, que doni sentit a la nostra vida. La “mitja taronja” ens fa pensar en l'amor com una fusió amb una altra persona. Igualment,

el mite del “príncep blau” ens mostra a les noies com a éssers passius, amb vides sense sentit, a l’espera d’aquest cavaller errant que les rescata de l’avorriment i ofereix protecció. Aquests mites, com els que trobem també en pel·lícules o telesèries, alimenten conductes de parella dependents i possessives. Sentir la teva parella com una cosa de la teva pertinença obre la porta a comportaments gelosos, que fins i tot poden esdevenir violents.

Construir relacions basades en la confiança, la comunicació i el respecte mutu ens pot ajudar a eliminar aquestes inseguretats.

Estimar és un art. I com tot art és un continu procés d’aprenentatge i, per això, requereix temps, esforç, disciplina, paciència i molta il·lusió. Aprenem a comunicar-nos amb l’altra persona, a ser còmplices; aprenem

a confiar, aprenem a empassar-nos l'orgull quan cal, a plorar i a riure des de la complicitat i, sobretot, a abraçar sense aixafar, és a dir, a estimar-nos lliures i sense pors.

Estimar bé és estimar en igualtat. Suposa, doncs, reconèixer l'altra persona com un ésser complet, independent, propietària o propietari de la seva pròpia vida, un ésser real, amb les seves virtuts i els seus defectes. Imagineu-vos que totes i tots arribem a les relacions amb una motxilla plena d'experiències passades i presents, d'amistats i relacions, però també de somnis de futur, de gustos, aficions, interessos, potencialitats, de tot allò que ens fa ser com som: úniques i únics.

Estimar bé vol dir entendre i respectar cada persona així com és.

Estimar bé és estimar en igualtat. Suposa, doncs, reconèixer l'altra persona com un ésser complet, independent, propietària o propietari de la seva pròpia vida, un ésser real, amb les seves virtuts i els seus defectes ””

Tu pots contribuir a construir relacions lliures de violència contra les dones

Per viure en igualtat cal que rebutgem tota forma de violència. La violència és una forma errònia i fictícia de resoldre un conflicte. La vida en una societat tan diversa i complexa com la nostra ens posa quotidianament davant de situacions de conflicte. Però el conflicte no s'ha de viure com una amenaça, sinó com el producte natural de la vida en societat; per això hem d'aprendre a conviure amb ell i a resoldre'l d'una manera pacífica. Per aconseguir-ho, són imprescindibles diverses coses:

- ✎ **Aprender a respectar l'altra persona.** Recordar que el respecte és la base de la convivència.
- ✎ **No pressuposar que estem en possessió de la veritat,** perquè no existeixen les veritats absolutes.
- ✎ **Valorar i escoltar el que l'altra persona ha de dir,** ja que totes les persones tenim alguna cosa a dir.
- ✎ **Posar-se en el seu lloc per entendre millor les situacions.**

Si la violència és una forma equivocada de resoldre un conflicte, encara ho és més quan aquest conflicte es dona amb les persones que més ens importen. Com hem vist, els mites com el del 'príncep blau' i el de la 'mitja taronja' ens fan creure que l'amor és sinònim de fusió i de possessió, i que la gelosia reflecteix la immensitat amb què som estimats. Segurament coneixeu l'expressió "qui bé et vol, et farà plorar", que és un exemple de la popularitat d'aquest tipus d'idees sobre l'amor. Aquesta concepció de l'amor no només és errònia i malsana, sinó que fins i tot és perillosa. Per estimar en igualtat cal tenir clar que hi ha una "línia vermella" que divideix el conflicte de la violència.

La violència vers les dones es dona quan els homes creuen aquesta línia, negant l'autonomia personal de les seves parelles, per exemple quan neguen el seu dret a decidir com vestir, amb qui passar el temps, en què treballar, quan i com tenir relacions sexuals, si tenir fills o no i també quan no les valoren, les amaguen, neguen o ignoren les seves opinions, actuant com si elles fossin de la seva propietat i fent servir el xantatge, l'amenaça del "no t'estimaré més", per als casos en què els seus desitjos no són satisfets.

Per estimar en igualtat cal tenir clar que hi ha una "línia vermella" que divideix el conflicte de la violència ”

Ningú no té el dret de modelar la parella segons el seu caprici, i totes les persones tenim el deure de posar límits quan intenten canviar-nos, faltarnos el respecte o limitar la nostra llibertat. Si acceptem que la violència, en qualsevol de les seves formes, penetri en les nostres relacions, estarem reproduint aquest món de desigualtat que no volem. Com ens diu Charo Altable: “Aprendre a compartir els afectes des de la igualtat és imprescindible per prevenir la violència i establir relacions harmòniques i justes o, de vegades, tan sols justes”.

Apostant per la no violència estarem garantint les relacions igualitàries, respectuoses, lliures, enriquidores, per les quals pugui transitar la felicitat.

Recordeu que en la violència mai no hi ha amor.

Una habitació pròpia i un espai per a la responsabilitat compartida

Virginia Woolf, en un curs sobre literatura, va plantejar als seus alumnes la necessitat de tenir independència econòmica i una habitació pròpia per poder escriure. Al llarg de la vida us trobareu, en moltes ocasions, en l'espai públic, fent múltiples activitats que requereixen comunicar, relacionar i interactuar amb altres persones. Possiblement, en algun moment sentireu la necessitat de tornar a aquesta habitació de la qual parlava Virginia Woolf per trobar-vos amb els vostres pensaments, descansar, dedicar-vos a les coses que us agraden o senzillament deixar que passi el temps ... Disposar d'un temps propi per reflexionar, per descansar, per parar-nos a mirar per on anem i per què, per preguntar-nos per allò que volem o per com hem d'afrontar les dificultats és quelcom que ens ajudarà a situar-nos en el món.

Tan important com aquesta cambra pròpia és l'espai de la llar, on transcorre una part vital de la vida que està relacionada amb les coses domèstiques, la cura i les relacions amb les persones properes. L'espai de la llar ha estat tradicionalment atès per les dones i, encara avui, malgrat els canvis socials, continua sent-ho. Tanmateix, la seva incorporació

Possiblement, en algun moment sentireu la necessitat de trobar-vos amb els vostres pensaments, descansar, dedicar-vos a les coses que us agraden o senzillament deixar que passi el temps ... Disposar d'un temps propi per reflexionar”

a l'espai de treball ha estat un factor decisiu per començar a considerar que era necessari fer un repartiment equitatiu de les tasques de la llar, així com de les accions de cura i atenció a les nenes i nens o a les persones que ho necessiten.

Si les dones creuem la porta de la casa per anar al món laboral, el just i necessari és que els homes facin el camí invers i recorrin el que els porta del món laboral a la casa.

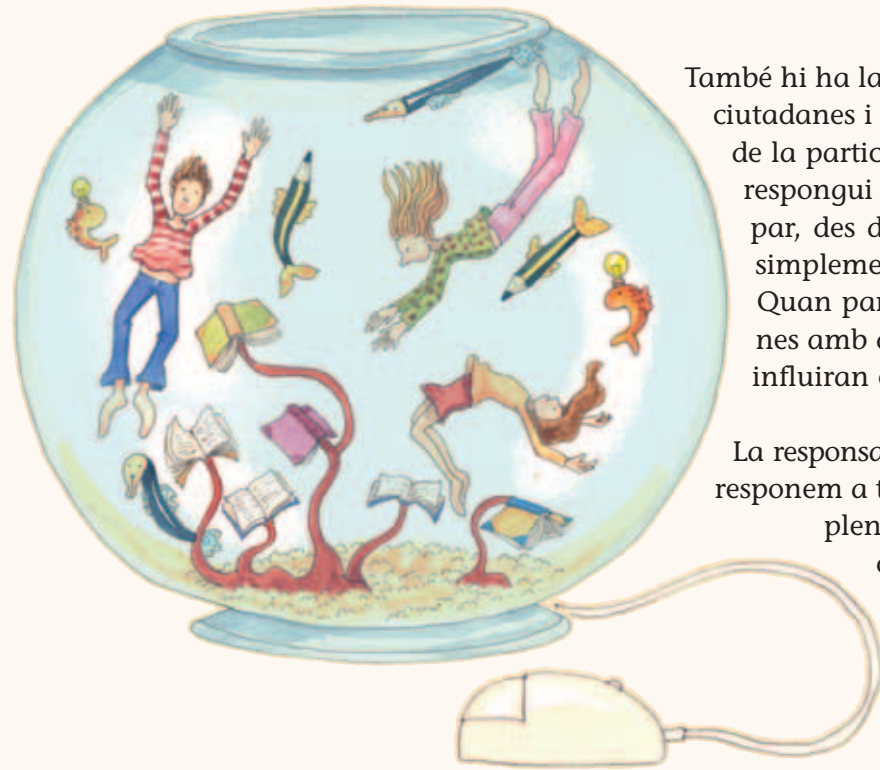
Aquest viatge ens ha enriquit a totes i a tots, perquè el que passa en l'entorn domèstic i dels afectes és vital per al desenvolupament personal. La vida perd la seva riquesa si descuidem aquesta habilitació pròpia o les relacions amb les persones que estimem. I és en aquest sentit on apareixen els termes

“responsabilitat compartida”, que es refereixen a assumir conjuntament les tasques entre les persones que conviuen en un nucli familiar, on cadascú col·labora segons les seves possibilitats en el sosteniment de la vida i la convivència.

Ni tu ni jo podríem dir que tenim una vida completa si no féssim compatible el nostre temps de treball professional amb un altre de privat, per tal de desenvolupar totes les nostres capacitats de pensament, les nostres emocions, sentir la cura i donar-ne compte, així com relacionar-nos afectivament amb altres persones. Tampoc seria bo que ens dediquéssim a tenir cura d'altres persones exclusivament, oblidant les nostres necessitats ... Per això hem de trobar l'equilibri de manera responsable entre la vida laboral, la vida privada, la personal i la social.

Ni tu ni jo podríem dir que tenim una vida completa si no féssim compatible el nostre temps de treball professional amb un altre de privat ”

També hi ha la responsabilitat compartida en la nostra faceta com a ciutadanes i ciutadans, perquè hi ha un tercer espai que requereix de la participació de totes i de tots per aconseguir que la societat respongui als nostres ideals. Hi ha múltiples formes de participar, des de les associacions, les ONG, un partit, un sindicat o simplement col·laborant amb les nostres amistats o el veïnat. Quan participem socialment ens relacionem amb altres persones amb qui podem compartir processos de canvi col·lectiu que influiran en el rumb de la realitat.

La responsabilitat compartida, per tant, és una actitud per la qual responem a totes les facetes de la vida, per sentir-nos persones més plenes, solidàries i compromeses que transitem per tots els camins de les relacions humanes.

Quan participem socialment ens relacionem amb altres persones amb qui podem compartir processos de canvi col·lectiu que influiran en el rumb de la realitat

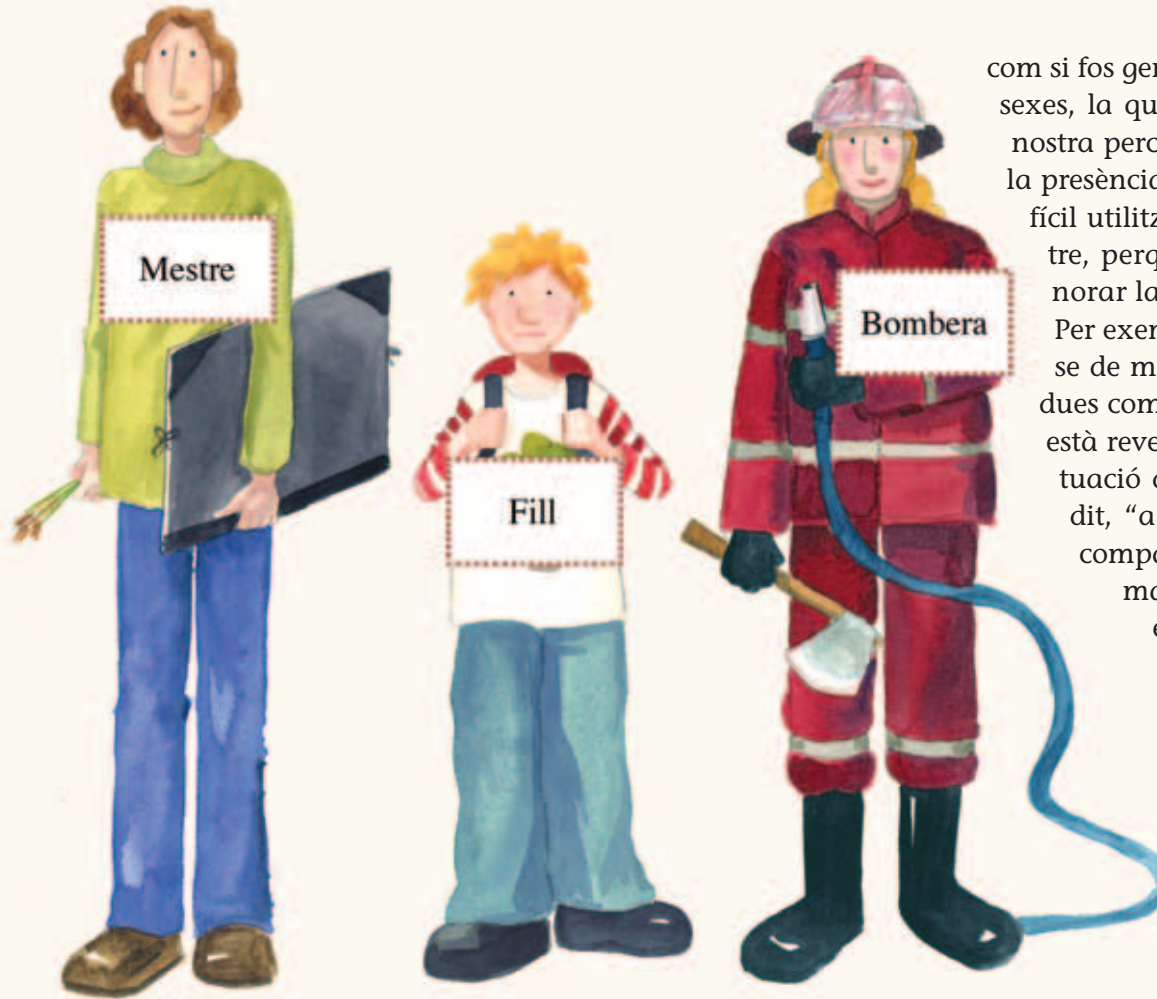
Per què és important parlar amb un llenguatge inclusiu i no sexista

Les persones ens relacionem i creem pensaments a través del llenguatge. Quam anomenem alguna cosa, d'alguna manera el que representa se'ns fa real. Per exemple, si en mirar al cel saps el nom d'una estrella, ja mai més serà un astre entre milions. L'has feta diferent a totes les altres. Conèixer el seu nom t'aporta una nova experiència sobre el firmament. La llengua recrea la realitat i alhora ajuda a crear-la: és la raó per la qual el llenguatge és tan important.

De la mateixa manera que quan les paraules ens anomenen ens identifiquen, quan anomenem dones i homes su-bratlem la seva existència. Però, què passa quan les paraules no parlen de tu? Què passa quan t'amaguen? I quan no t'anomenen?

En català, hi ha el masculí i el femení per anomenar dones i homes, però hi ha una tradició d'utilitzar el masculí

com si fos genèric, com si englobés tots dos sexes, la qual cosa no és certa. Quan la nostra percepció de la realitat distingeix la presència de dones i homes és més difícil utilitzar el masculí com si fos neutre, perquè no ho és. Et grinyola ignorar la presència d'una o d'un altre. Per exemple, si comentes que "a classe de mecànica hi ha 25 companys i dues companyes", aquesta informació està revelant moltes dades sobre la situació de l'assignatura. Si haguessis dit, "a classe de mecànica hi ha 27 companys", utilitzant el genèric masculí, la imatge que tindríem és la d'una classe de nois, sense cap noia, de manera que aquestes últimes haurien desaparegut de la realitat.

M'entens ara per què és important que utilitzem el llenguatge amb el femení i el masculí?

Bombers, miners, jutges, nens, professors, pares, directors, homes ... són els masculins que s'usen al·legant que són genèrics, però en realitat amaguen la presència de les dones. La meitat de la humanitat no volem desaparèixer darrere del masculí. Tenim una existència i una experiència pròpia que reconeixem amb paraules. Volem deixar les nostres empremtes en els termes que pronunciem. Volem estar presents als diaris, als llibres que vam estudiar, als cartells lluminosos del cinema, als museus, al llibre escolar, en els comentaris que fem al carrer i en cada gest de la nostra vida quotidiana. **La llengua és una i els sexes són dos.** Per tant, tots dos hem d'estar-hi representats.

El més interessant de tot és que no es tracta d'un acte mecànic. El llenguatge (escrit, parlat) o la imatge no fa sinó reflectir de manera fidel el nostre pensament, la nostra imatge mental dels fets, situacions o sentiments: és l'instrument que utilitzem per a aquest objectiu. Per tant, canviant la nostra concepció del món canviaria, com a conseqüència immediata, el contingut de la nostra comunicació.

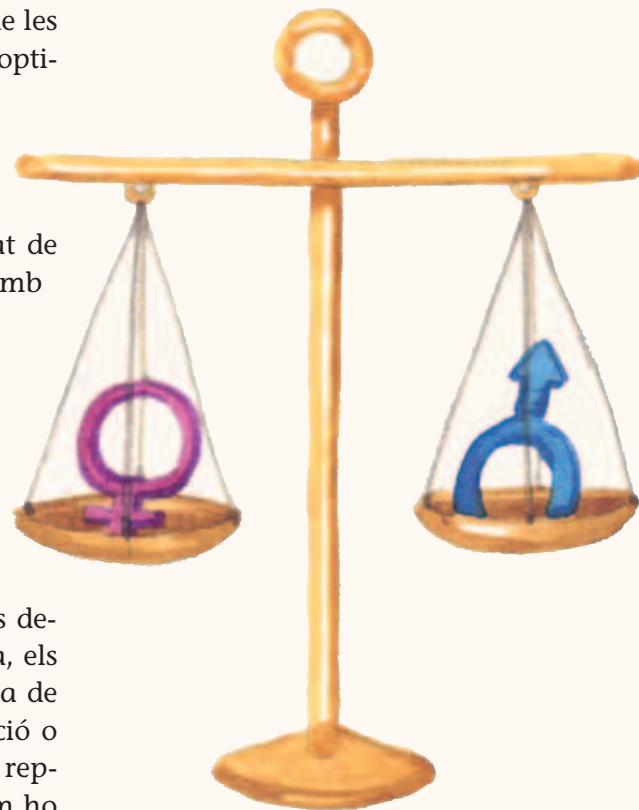
Parla, escriu, pensa en femení i masculí. Així fas possible que la realitat no sigui sexista fent presents sempre dones i homes a través de les paraules.

Parla, escriu, pensa en femení i masculí. Així fas possible que la realitat no sigui sexista ”

Lleis per a la igualtat

Al començament del segle XXI l'avanç aconseguit en els drets de les dones encara no permet tenir una visió altament positiva i optimista. Possiblement si comentes en el teu entorn que continua existint una situació de discriminació cap a les dones la resposta serà d'incredulitat, d'indignació o fins i tot de negació. Però les dades diuen el contrari, continuen existint obstacles que impedeixen el conjunt de les dones accedir als seus drets en igualtat de condicions. És a dir, que el fet de ser dona es tradueix en trobar-se amb més barreres i obstacles que els homes.

Tot i que les dones avui tenen millors nivells de formació, treballen i cuiden més i delinqueixen menys, les dades revelen una forta fractura en la qüestió de l'ocupació de les dones i els homes. Les dones estan més temps a l'atur, ocupen treballs més precaris i de menor reconeixement i, en conseqüència, cobren menys. D'altra banda, les dones assumeixen, amb una diferència de temps i dedicació important, la cura de la casa, els fills i filles i les persones dependents. En altres àrees com són l'educació, la política, la cultura, els esports o la ciència, trobarem que hi ha una absència significativa de noms de dones i que, per a elles, el fet d'assolir els llocs de direcció o aquells espais que tradicionalment s'adjudiquen als homes és un repete continu. La violència vers les dones és un problema terrible, com ho

és la prostitució. Hi ha tot un tractament sexista sobre la imatge i el cos de les dones que les converteix en simples objectes. I les dones pateixen una doble discriminació en aquelles situacions de risc com són la immigració, la discapacitat, la gent gran ... A més, la discriminació cap a les dones és causa de pobresa, injustícia i exclusió. Tots aquests fets ens mostren que encara que aparentment dones i homes ens trobem en un mateix marc legal, subsisteixen delictes, costums i actituds masculines que discriminen les dones només pel fet de ser-ho.

Per aquesta raó, tant en l'àmbit internacional (Nacions Unides i Unió Europea), com en el nacional, s'han adoptat mesures per fer efectiva la igualtat entre dones i homes.

Les lleis més importants que han estat aprovades a Espanya són:

- 📎 **Llei d'igualtat efectiva entre Dones i Homes.** Una llei amb voluntat de fer realitat la igualtat que recorre tots els àmbits socials, com l'educació, la justícia, el treball o els mitjans de comunicació. Incorpora entre les seves línies d'actuació els plans d'igualtat a les empreses, consolida el reconeixement de la conciliació com a dret laboral de primer ordre i fomenta la responsabilitat compartida reconeixent un dret nou de permís de paternitat exclusiu dels homes.
- 📎 **Llei d'Atenció a Persones Dependents,** que suposa la instauració del quart pilar de l'estat del benestar, juntament amb la sanitat, l'educació i el reconeixement de drets passius.

 Llei Integral contra la Violència de Gènere. Un dels problemes més greus als quals s'enfronta la societat és el de l'eradicació de la violència contra les dones. El 1993 l'ONU va definir la violència contra les dones com “tot acte de violència que tingui o pugui tenir com a resultat un dany o sofriment físic, sexual o psicològic per a les dones, així com les amenaces d'aquests actes, la coerció o la privació arbitrària de llibertat, tant si es produeix en la vida pública com en la privada”.

És important que recordem que el gran repte dels propers anys és passar de la igualtat formal / legal a la igualtat real / efectiva i, per aconseguir-ho, totes i tots hem de contribuir a remoure els obstacles no visibles, la part oculta de l'iceberg, composta per creences, pors, estereotips ... que fan que resulti impossible parlar d'igualtat plena entre dones i homes en qualsevol àmbit i en qualsevol lloc del món.

Volem aquesta igualtat plena, és a dir, en les coses que ens semblen justes.

El gran repte dels propers anys és passar de la igualtat formal / legal a la igualtat real / efectiva, i per aconseguir-ho totes i tots hem de contribuir a remoure els obstacles no visibles ”

Dones que van deixar empremta en la història

La història és plena de dones que van aportar la seva saviesa, talent i esforç a la societat i als diferents àmbits del saber. En tan poc espai podem recordar només alguns noms, però quan repassis els teus llibres de ciències, història, literatura, art, física o matemàtiques, investiga les aportacions que van realitzar i realitzen les dones, així com les seves vides i interessos. Et sorprendrà com pot canviar la teva visió del món quan la completes amb les experiències i contribucions de l'altra meitat de la humanitat.

Alguns noms de dones que van contribuir amb els seus coneixements:

Hipàtia d'Alexandria (370-415 d.C.). Egípcia d'ascendència grega, va ser una filòsofa que va destacar en matemàtiques i astronomia. Va pertànyer a l'escola filosòfica d'Alexandria al començament del segle V. Va ser una dona de preclara intel·ligència i esperit lliure, que a l'Alexandria del segle IV representa un dels cims de la cultura grecoromana. Pel seu agut intel·lecte, vastos coneixements, dots de magisteri i carisma personal, va brillar entre els savis de l'època. Hipàtia, "la més gran".

Hipàtia

Tròtula de Salern va ser una doctora que va viure a Salern entre els segles XI i XII i que va escriure diversos treballs influents de medicina femenina. En aquesta època, com que a les dones se'ls negava el dret a impartir formació o crear escoles, compartien els seus coneixements escrivint guies mèdiques.

Cristina de Pisan va escriure el 1405 *La ciutat de les dames*, un llibre en el qual dissenya una utopia centrada en una ciutat on les dones ofeses exerceixen la seva autoritat. Al mateix temps, reflexiona sobre com seria aquesta ciutat on no hi hauria ni guerres ni caos promoguts per l'home.

Ada Byron (1815-1852). Era una matemàtica anglesa reconeguda, encara que seguia signant els seus articles amb les seves inicials per por que els seus escrits li fossin rebutjats pel fet de ser dona. La seva màquina analítica mecànica permetia calcular qualsevol funció algebraica i emmagatzemar nombres; el programa s'introduïa en la màquina mitjançant targetes. Va ser la primera programadora de la història.

Joana Paila Manso (Argentina, 1819). Poeta, va publicar diversos articles a favor dels drets de les dones i va dedicar una gran part de la seva vida a promoure una educació mixta basada en la reflexió i en l'observació.

Tròtula

Marie Curie (Polònia, 1867-1934). Pionera en el camp de la radioactivitat, va ser la primera persona a rebre dos Premis Nobel i la primera dona en ser professora a la Universitat de París. El terme de radioactivitat se li deu a ella. A més, va descobrir l'element "ràdio" al qual va anomenar després "poloni" en honor al seu país natal. Es va negar a patentar els seus descobriments per deixar-los oberts a la investigació universal.

Maria Montessori (Ancona, Itàlia, 1870-1952). Pedagoga feminista i primera dona metge d'Itàlia, va idear el mètode amb el qual les nenes i els nens aprenen a llegir, escriure, comptar i sumar per si mateixos, sense ajuda de les persones adultes, que porta el seu nom. Ella considerava que aprendre havia de fer feliç l'alumnat i servir per estimular la seva creativitat i la seva capacitat natural.

María Zambrano (1904-1991). Pensadora, filòsofa, poeta i mestra espanyola. Va escriure: "No tenir mestres és no tenir a qui preguntar i més profundament encara, no tenir davant qui preguntar-se".

Virginia Woolf. Novel·lista, assagista, escriptora de cartes, editora, feminista i escriptora de contes britànica, considerada com una de les més destacades figures del modernisme literari del segle XX. Explicava a les alumnes joves que era importantíssim aconseguir la independència econòmica i una habitació pròpia.

Marie Curie

Rachel Louise Carson (1907-1964). Biòloga nord-americana, escriptora i ecologista, va contribuir a la posada en marxa de la moderna consciència ambiental. Es va dedicar a reunir proves per demostrar la responsabilitat humana en l'enverinament de la Terra.

Shirin Ebadi (Iran, 1947). És una advocada i activista pels drets humans i per la democràcia. El 10 d'octubre de 2003 va rebre el Premi Nobel de la Pau.

Wangari Muta Maathai (1 d'abril de 1940, Nyieri, Kenya). És una activista política i ecologista kenyana. El 2004 va rebre el Premi Nobel de la Pau per "les seves contribucions al desenvolupament sostenible, la democràcia i la pau".

Anima't a cercar figures de dones que canvien la història i fes-la diferent, tu també, amb les teves amigues i amics.

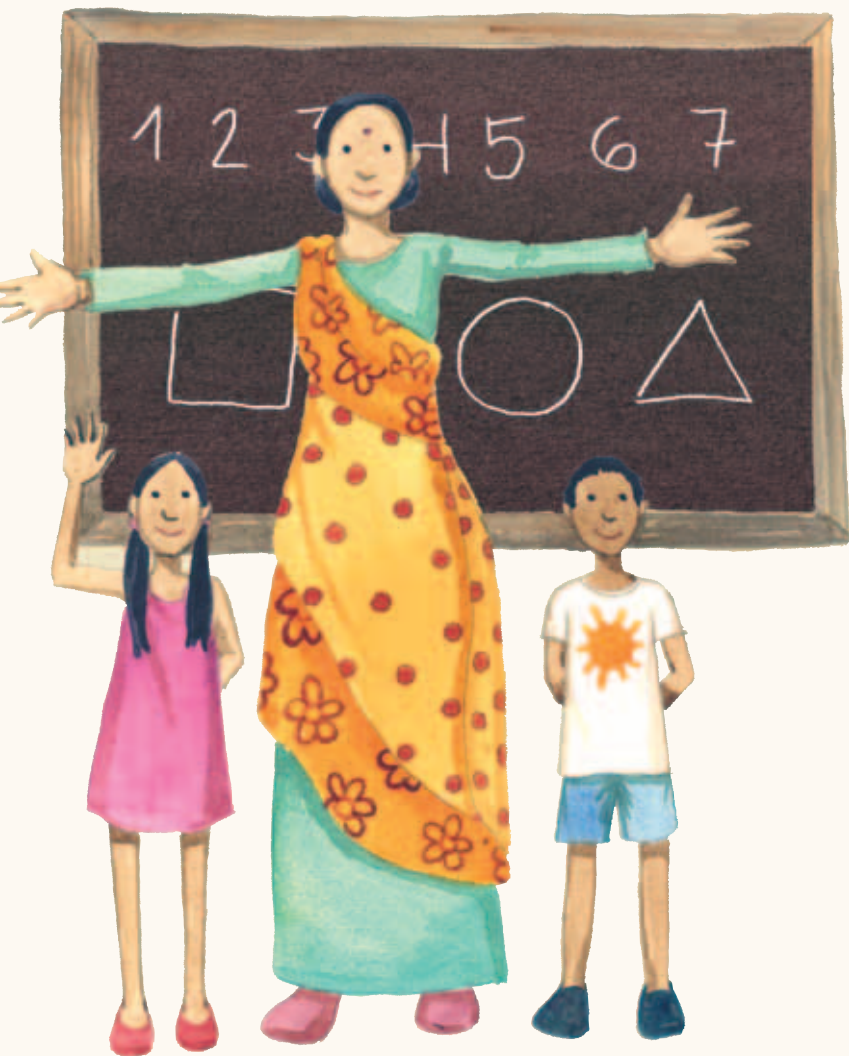
Virginia Woolf

Les dones en el món i els Objectius del Mil·lenni

ADakar, l'any 2000 es va plantejar des de les Nacions Unides, amb el suport i la pressió de múltiples col·lectius, entitats i moviments socials que treballen pels drets humans internacionals, la necessitat de signar un acord per la solidaritat i l'eliminació de les desigualtats en el món. Així, van quedar configurats els vuit Objectius del Mil·lenni, objectius en què les dones tenen un protagonisme rellevant, tant com a subjectes sobre els quals recauen les situacions més greus d'exclusió i desigualtat, com a agents imprescindibles per afrontar els grans mals que afligeixen la humanitat. Només examinant les xifres que ens parlen de situacions extremes com són la pobresa, la fam, l'analfabetisme o la mort en el part, ens adonarem de com les dones, pel rol que ocupen en la família i en la societat, són les principals afectades, i que, a més, sobre elles recau el suport de les persones més febles: la infància, les persones dependents o les més velles.

En tots els llocs del món, les dones estan organitzant-se en les seves comunitats per trobar solucions a la desertització, a l'educació, a la salut, al desenvolupament econòmic o l'atenció de la infància. La participació de les dones com a agents de desenvolupament és una prioritat per als organismes de Nacions Unides.

La participació de les dones com a agents de desenvolupament és una prioritat per als organismes de Nacions Unides ”

Les dades ens expliquen que la discriminació cap a les dones és un fet mundial. En cap lloc del món, incloent-hi els països democràtics, les dones gaudeixen d'una igualtat completa. Vegem les xifres a escala mundial:

- ✎ Dels 1.200 milions de persones que sobreviuen en condicions d'extrema pobresa, amb menys d'un dòlar al dia, almenys el 70% són dones. Els dos factors de discriminació que expliquen en l'actualitat l'exclusió de la meitat de la població del planeta són el gènere i els ingressos.
- ✎ Les dones guanyen entre un 30% i un 50% menys que els homes.
- ✎ Les dones treballen més hores, carreguen més pes, caminen més quilòmetres, realitzen els treballs més rudimentaris i, en aquestes condicions, produeixen el 80% dels aliments que consumeix la seva família en nombrosos països en desenvolupament.
- ✎ Les dones tenen menys de l'1% de la propietat de la terra i tenen limitacions per exercir el dret a la titularitat i per accedir a crèdits o a d'altres béns productius.
- ✎ Les dones tenen responsabilitats domèstiques, familiars i comunals que han de compartir amb el treball remunerat, sobretot en el sector informal i en l'agricultura.

- ✎ L'analfabetisme, la deserció escolar i la baixa escolarització és més alta en les nenes; això vol dir que tindran pitjors oportunitats d'ocupació i salaris.
- ✎ Les dones tenen necessitats específiques de salut. No obstant això, raons econòmiques, socials, culturals i de subordinació limiten el seu accés a l'atenció i els serveis².
- ✎ Els estudis suggereixen que la violència domèstica està generalitzada en la majoria de les societats i és una causa freqüent del suïcidi de dones.
- ✎ Cada any, dos milions de nenes d'entre 5 i 15 anys d'edat són incorporades a l'anomenat "mercat comercial del sexe" mitjançant la prostitució i la pornografia.
- ✎ Es calcula que, a tot el món, un total de quatre milions de nenes són comprades i venudes amb destinació al matrimoni, l'esclavitud o la prostitució.
- ✎ 130 milions de dones, com a mínim, han estat obligades a sotmetre's a mutilació genital; cada any, dos milions més corren perill de patir aquesta pràctica.

Es calcula que, a tot el món, un total de quatre milions de nenes són comprades i venudes amb destinació al matrimoni, l'esclavitud o la prostitució”

2. Dades de M. Església Caruncho i M. Castell (2003): *Acabar amb la pobresa. Un repte per a la Cooperació Internacional*. IEPADES. Cándida Gago: *Atles de les dones en el desenvolupament del món*. IEPALA, Institut de la Dona.

Et preguntaràs què pots fer davant d'aquestes dramàtiques xifres. Com a ciutadanes, com a ciutadans del món, el que passa en qualsevol lloc del planeta ens concerneix. Pren consciència de la situació i comprèn que els drets de les dones són drets humans que no poden ser qüestionats per pràctiques, tradicions o costums de tipus cultural o religió que atemptin contra la dignitat de la meitat de la humanitat: aquest és el primer pas per revoltar-se davant les injustícies. El segon pas és actuar en el teu entorn treballant per construir un lloc on cap persona sigui discriminada a causa del seu sexe, l'origen ètnic, la raça, la religió, l'orientació sexual, les diferents capacitats o el lloc on va néixer.

Compromet-te amb la igualtat, perquè és el camí per a un món més just, sostenible, solidari i en pau.

I recorda frases genials en les quals hi trobaràs el suport necessari, com per exemple aquesta de Concepción Arenal:
"Totes les coses són impossibles mentre ho semblen".

Educant en Igualtat

Un programa realitzat per FETE UGT en col·laboració amb l'Instituto de la Mujer i el Ministerio de Igualdad

Per què una campanya per educar en igualtat?

Els centres escolars són, sens dubte, un dels espais privilegiats per aprendre a relacionar-nos en igualtat. Cada dia, durant diverses hores, compartim noves experiències que fan que ens coneguem una mica millor, que ens relacionem des del reconeixement mutu o ens comuniquem des de la complicitat, aprenent així quins són els drets que tenim com a dones i com a homes. En aquesta campanya, a través de les guies, els tallers i des de la pàgina web www.educandoenigualdad.com, volem ajudar-vos a reflexionar i investigar què significa compartir la vida en igualtat.

On puc ampliar els continguts de la guia?

A la pàgina web www.educandoenigualdad.com, on trobaràs bibliografia comentada de cada un dels temes. En aquesta pàgina, també hi trobaràs altres apartats interessants com activitats didàctiques per treballar la igualtat en l'aula, vídeos, diccionaris per a l'educació compartida, una guia de llenguatge no sexista i recursos en línia.

En què consisteix la campanya Educant en Igualtat?

Per a la campanya hem editat cinc guies en els diferents idiomes oficials que es distribuiran de forma gratuïta. A més, estem en disposició de realitzar tallers de formació per a alumnes de les etapes de primària i secundària en els centres. Per als professors i les professores realitzarem cursos de coeducació. Podeu seguir la campanya a través de la pàgina web www.educandoenigualdad.com

I si necessito resoldre dubtes o demanar informació?

Teniu una assessoria sobre igualtat i educació a la pàgina web www.educandoenigualdad.com, on respondrem a totes les vostres preguntes i peticions. Podeu consultar-nos sobre els materials de la campanya enviant-nos un correu a l'adreça info@educandoenigualdad.com